

Veidenbaums atdzejojumos. Izlase

Māras Grudules un Mariana Rižija
sakārtojums un komentāri

Īsumā par Veidenbauma dzejas atdzejojumiem citās valodās

Saskaņā ar pieejamajiem avotiem ir apzināti Eduarda Veidenbauma dzejas atdzejojumi 12 valodās – 34 atdzejotāju darbs.

Valoda	Atdzejotāji
Angļu	Viljams Klēsmanis Metjūss
Baltkrievu	Aļess Bačila
Čehu	Radegasts Paroleks
Esperanto	Nikolajs Ķurzēns
Franču	Elza Stērste
Igauņu	Ains Kāleps, Contra, Matss Trāts
Krievu	Vladimirs Aleksejevs, Dāvids Brodskis, Vladimirs Bugajevskis, Leonīds Čerevičņiks, Arsēnijs Formakovs, Grigorijš Gorskis, Igors Grigorjevs, Fēlikss Kacs, Samuils Maršaks, Isaakijs Mordvinovs, Vladimirs Ņevskis, Jeļena Sireiščikova, Vadims Šefners, Sergejs Šervinskis, Viktors Tretjakovs, Edvarts Virza
Lietuviešu	Vigmants Butkus, Juļus Janonis, Eugenijs Matuzēvičs, Justs Paļeckis
Poļu	Staņislavs Čerņiks
Ukraiņu	Kosts Overčenko
Ungāru	Tandori Deže, Gābors Garai
Vācu	Matiass Knolls, Karls Fridrihs Kohs

Visvairāk Eduards Veidenbaums ir atdzejots krievu valodā. Pirmais līdz šim vispār zināmais atdzejojums – dzejolis “Kā gulbji balti padebeši iet” ar nosaukumu *В болотax* [“Purvos”] ir tapis jau 1907. gadā un publicēts gadu vēlāk Pēterburgā krievu iknedēļas kultūras žurnālā *Севеп*¹. Atdzejotājs ir 1905. gada streiku

---

¹ 1908, № 50, c. 758.

organizētājs, Valkas krievu valodas skolotājs Isaakijs Mordvinovs. Šis tulkojums ir apzināts nesēn.²

Veidenbauma atdzejojumu popularitāti krievu valodā nosaka vairāki faktori, starp kuriem galvenie ir, pirmkārt, latviešu dekadentu ciešie sakari ar krievu simbolisma izcilākajiem pārstāvjiem 20. gadsimta sākumā. Savstarpējo interesi un sadarbību apliecina 1916. gadā izdotā latviešu dzejas antoloģija *Сборник латышской литературы* [“Latviešu literatūras krājums”]. Tajā Veidenbauma dzeju pēc parindeņiem atdzejojusi Jeļena Sireiščikova un Sergejs Šervinskis.³ Latviešu atdzejojumus tolaik pārrauga, nereti arī pats tos pamatīgi koriģēdams, Valerijs Brjusovs. Šervinskis atmiņās raksta: “Ņem parindeņus, strādā pēc izjūtas un mēģinot uzminēt. Bet aiz muguras “metra” autoritāte un vērīgums.”⁴ Saglabājušies krājuma manuskripti un Brjusova sarakste iepriekš rakstīto apliecina. Tā, piemēram, īpaši bargi Brjusovs labojis savas draudzenes Jeļenas Sireiščikovas atdzejojumus – no Veidenbauma programmatiskā dzejoļa “Mosties, mosties reiz, svabadais gars” krievu varianta viņš paturējis tikai trīs Sireiščikovas rindas, savukārt dzejoļa “Es atceros rožainos laikus” krievu tulkojumu Brjusovs pilnībā radījis pats, kaut arī vēlāk tas publicēts ar Sireiščikovas kā atdzejotājas vārdu.⁵ Sireiščikovas un Šervinska atdzejojumi publicēti arī vēlāk – tie pārceļo uz starpkaru perioda Latvijas krievu presi un tūlīt pēc Otrā pasaules kara – arī uz padomju presi. Zīmīgi, ka Veidenbaumu krieviski 20. gadsimta 20. gadu pirmajā pusē atdzejojis arī mūsu pašu izcilais dzejnieks Edvarts Virza.⁶

30. gados trīs Veidenbauma dzejoļus krieviski atdzejojis arī žurnālists, dzejnieks un atdzejotājs Viktors Tretjakovs, kurš 20. gadsimta sākumā bija viens no krievu modernistu grupējuma “Dzejnieku cehs” (*Цех поэтов*) dalībniekiem,

² Par to plašāk: Спроге, Л. В.; Царькова, Т. С. «Некий Мордвинов по-русски перевел наши стихи»: о переводах латышских поэтов в начале XX века. Русская литература, 2016, № 2, с. 141–147. http://lib2.pushkinskijdom.ru/Media/Default/PDF/RusLiteratura/%D0%A0%D0%9B_2_2016.pdf [sk. 24.05.2020.]

³ Krājumā iekļauti pieci Veidenbauma dzejoļi: Когда я молодъ быть... [Kad es jauns biju... dzej. “Reiz zaļoja jaunība, cerības plauka...” tulk. J. Sireiščikova]; Изъ мира, словно сонъ, уходятъ покольнiя... [No pasaules kā sapnis, aiziet paaudzes... dzej. “Kā sapņi no pasaules dzimumi zūd...” tulk. J. Sireiščikova]; Нтъ правды на земль... [Nav taisnības uz zemes... dzej. “Virs zemes nav taisnības...” tulk. J. Sireiščikova]; И дождь надъ грязью улицъ... [Un lietus pār netīrām ielām... dzej. “Pa ielām dubļainām list lietus...” tulk. S. Šervinskis]; Я помню счастливые годы... [Es atceros laimīgos gadus... dzej. “Es atminos rožainos laikus...” tulk. J. Sireiščikova]; Проснись, проснись, свободный духъ... [Mosties, mosties, brīvais gars... “Mosties, mosties reiz, svabadais gars...” tulk. J. Sireiščikova].

⁴ Берут подстрочники, работают на ощупь, наугад. Но за спиной авторитет и пронизательность «метра». Ускова, О. Валерий Брюсов и латышская поэзия. *Даугава*, 1987, № 5, с. 115.

⁵ Turpat, 115. un 118.–119. lpp.

⁶ Всѣ мутно от лунного света... [Viss miglains mēness gaismā... dzej. “Pie debesīm mēness spīd bālais...”]; ar vīrsrakstu *Поэту* [Dzejniekam] dzejolis “Kam velti dārgo laiku tērē...” (К какому ты стремишься блугу... [Pēc kāda labuma tu dzenies...]), Где журчит в тени у ската... [Kur ēnā burbuļo pie nogāzes...] dzej. “Upes malu liepas ēno...”. *Рижский курьер*, 1924, 24 февр.

Mihaila Kuzmina draugs, angļu dzejnieka Viljama Vērdsverta atdzejotājs. Krievijas revolūcijas un tai sekojošā Pilsoņu kara dēļ Tretjakovs pēc Krievijas Mākslas akadēmijas absolvēšanas 1921. gadā emigrēja uz Latviju un iemācījās latviešu valodu. Tretjakova atdzejotie Veidenbauma darbi publicēti gan Latvijas krievu presē, gan uzņemti viņa paša sastādītajā un tulkotajā latviešu dzejas antoloģijā krievu valodā (1931). Dzejoli “Jau ziediem rotātas pļavas” 1939. gadā krieviski atdzejojis arī Liepājā dzimušais krievu dzejnieks, vēlāk – viens no Daugavpils krievu kopienas literātiem, prozaiķis un tulkotājs Arsēnijs Formakovs. Starpkaru perioda Veidenbauma dzejas izlasei krievu valodā raksturīga dabas tematika un eksistenciāli motīvi.

Pēc Otrā pasaules kara nozīmīga loma Veidenbauma atdzejojumu tapšanā un to publicēšanā periodiskos izdevumos, kopkrājumos un antoloģijās, kā arī atsevišķās dzejas izlasēs ir viņa iekļaušanai padomju varas akceptēto dzejnieku kanonā. Jau 1953. gadā Rīgā iznāk Veidenbauma dzejas izlase Grigorija Gorska atdzejojumā. Gorskis ir Viskrievijas boļševiku partijas biedrs kopš 1942. gada, kara korespondents un kopš 1945. gada dzīvo un strādā Latvijā – ir žurnālists Padomju Savienības informatīvajā aģentūrā TASS, kā arī redaktors izdevniecībā “Liesma”. Gorskis ir arī dzejnieks un vairāku populāru estrādes dziesmu autors un tulkotājs, to skaitā Aleksandra Kublinska dziesmas “Noktirne” [Ноктирн]. Gorska atdzejojumā Rīgā 1953. gadā publicēta pirmā Veidenbauma dzejas izlase krievu valodā atsevišķā grāmatā. Tulkojums ir labs, Gorskis darbu turpina, un 1961. gadā Maskavā nāk klajā pilnīgs Veidenbauma dzejoļu izdevums krieviski. Padomju dzejnieks Andrejs Balodis, nodēvējis Veidenbaumu par “revolūcijas dziesminieku”, slavē Gorska darbu – precīzi atveidotās Veidenbaumam raksturīgās intonācijas, strofiku, iedziļināšanos dzejiskajā domā un lielisko teksta izpratni.⁷ Arī kopumā laikmetā, kad latviešu literatūra ideoloģiskā spiediena dēļ tiek tulkota steigā un tādēļ nereti neuzmanīgi un pavirši, Gorska atdzejojumi saņem uzslavas kā vieni no labākajiem.⁸

Dažādos laikposmos Veidenbaumu krievu valodā atdzejojuši kopumā 16 atdzejotāji, daži no viņiem – tikai pāris dzejoļu, turklāt, visticamākais, – no parindeviem, starp viņiem arī populārais padomju krievu bērnu rakstnieks Samuils Maršaks atdzejojis Veidenbauma četrindi “Dievs ir laipnīgs: mācītājus”. Tomēr šo atdzejojumu lokā īpaši izceļama Leonīda Čerevičņika atdzejotā Veidenbauma dzejas izlase *Стихотворения* [“Dzejoļi”] (1980). Ukrainā dzimušais, kopš 1964. gada Rīgā dzīvojošais Čerevičņiks ir viens no izdevniecības “Liesma” redaktoriem, kā arī Latvijas krievu kultūrai veltītā žurnāla «Дайрава» dzejas nodaļas ilggadējs vadītājs (1979–1996). Māris Čaklais, iznākšanas brīdī Čerevičņika atdzejojumus slavēdams, norāda, ka tos nepieciešams publicēt vēlreiz kopā ar tikko klajā nākušās Līvijas Volkovas monogrāfijas “Eduards Veidenbaums. Problēmas. Risinājumi. Hipotēzes” (1979) tulkojumu krievu valodā,⁹ tādējādi krievu lasītājam būtu iespējams iegūt pilnīgu priekšstatu ne tikai par Veidenbauma

⁷ Балодис, А. Певец революции. *Ригас Балсс*, 1961, № 292, 13 дек.

⁸ Sal. J. Č. [Jānis Čākurs?]. Latviešu grāmatas krievu valodā. *Karogs*, 1963, Nr. 2, 148. lpp.; Auziņš, I. Kļuvām bagātāki. *Padomju Jaunatne*, 1963, Nr. 131, 3. jūl. u. c.

⁹ Čaklais, M. “Ne ļaudis, ne dievi, ne reklāmu stabi...” *Karogs*, 1981, Nr. 3, 136. lpp.

dzeju, bet arī viņa – “revolucionārā dzejnieka” – personību un uzskatiem. Tomēr tas nekad nenotiek. Čerevičņika atdzejojumus slavē arī Rolfs Ekmanis latviešu trimdas presē, un šī atzinība padomju laikā – 1981. gadā – nav novērtējama par zemu.¹⁰ Tomēr PSRS publicētajās latviešu dzejnieku antoloģijās krievu valodā Veidenbauma dzeja visbiežāk tiek publicēta Gorska atdzejojumā, savukārt Latvijas krievu presē 80. gados Veidenbaums publicēts Čerevičņika atdzejojumā. Raksturīgi, ka pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas vietējā krievu presē Veidenbauma dzeja parādās vai nu propadomiski noskaņotā humorista Fēliksa Kaca atdzejojumā, vai arī atkal tikai un vienīgi Grigorija Gorska tulkojumā.

Atdzejojumiem pārējās valodās ir epizodisks raksturs. Un tomēr līdz Otrajam pasaules karam Veidenbaums jau ir lasāms septiņās svešvalodās. Viņa dzejoļi ir iekļauti latviešu lirikas izlasēs angļu un franču valodā. Plašāka Veidenbauma dzejas kopa tiek publicēta arī poliski. Atdejojotāji sarosās arī Eduarda Veidenbauma simtgadē – 1967. gadā pirmoreiz dzejnieks lasāms baltkrievu un ukraiņu valodā, desmit gadus vēlāk viņa dzejoļi tiek iekļauti arī latviešu literatūras antoloģijā ungāru valodā. Mūsu kaimiņu lietuviešu valodā Veidenbaums pirmoreiz atdejojots neilgi pirms Pirmā pasaules kara – dzejnieks Juļus Janonis tulko plaši pazīstamo sacerējumu “Kā gulbji balti padebeši iet”, diemžēl atdejojums līdz mūsu dienām nav saglabājies.¹¹ Igauniski Veidenbauma atdejojumi zināmi tikai kopš 1967. gada. Tomēr tieši igauņu kultūrtelpā interese par Veidenbaumu nav zudusi joprojām – starp pēdējo gadu atdejojumiem kā īpašs notikums jāatzīmē dzejnieka un atdejojotāja Contrās igauņu valodā publicētā Veidenbauma izlase *Mind ärge lugege* [“Mani nelasiet”] (2014).

Tālāk sniegtajā atdejojumu izlasē iekļauti, iespējams, Eduarda Veidenbauma vispopulārākā dzejoļa “Kā gulbji balti padebeši iet” atdejojumi dažādās valodās.

Paldies par nenovērtējamo palīdzību Eduarda Veidenbauma dzejas atdejojumu meklējumos Matiasam Knollam, Viktoram Meļņikam un Vigmantam Butkum!

---

¹⁰ Ekmanis, R. Dažas iezīmes pēdējo gadu rakstniecībā. *Latvija Šodien*, 1981, Nr. 9, 66. lpp.

¹¹ Stepiņš, L. Eduards Veidenbaums cittautu lasītājiem. *Karogs*, 1987, Nr. 10, 189. lpp.

***

Kā gulbji balti padebeši iet,
Tiem vēlētos es līdzā tālu skriet,
Tur tālumā, kur ziemas nepazīst,
Kur rozes mūžam zied un nenovist. –
Kam veltīgi laimību kāro tu, sirds?
Met projām reiz cerības tumšajā kapā:
No saulainām lejām ir mirstīgais šķirts,
Tam jādzīvo asaru dūksnājā slapjā,
Kur dzelži un cirvji bez rimšanas klauz,
Pēc maizes, pēc pārtikas vergi kur sauc,
No stiprākā samīts, vājāks kur lūst
Un asins un sviedri ik dienas kur plūst.

No grām.: Veidenbaums, E. *Dzeja*. Rīga, 2005.

***

Jak bílých labutí je mraků let,
do dálek za nimi bych béžel hned,
do dálek tajemných, kde zimu neznají,
kde růže nevadnou, jen vzkvétají.
Proč po štěstí mé srdce toužíš jen?
Nadějí zanech, do hrobu je vhod'!
Od ráje pod sluncem jsi oddělen,
v slzavém údolí dál s plačem chod',
kde znějí zvuky pout a seker svist,
kde chléb svůj žádají, co chtějí jíst,
kde slabší člověk, obět' silného,
krví a potem platí za své jho.

Radegasta Paroleka atdzejojums čehu valodā.

No grām.: *Les duší: antologie lotyšské poezie 19. a 20. století* [“Dvēseļu mežs. 19. un 20. gadsimta latviešu dzejas antoloģija”]. Sast. R. Paroleks, red. P. Štolls. Praha: Bohemika, 2001.

***

Nub' cigne blanka glitas tra la blu',
kun ĝi mi volus flugi plu kaj plu –
al foroj, kie fremdas vintra proz',
kie nur floras kaj ne velkas roz' – – –

Por kio, ho koro, la vana sopir'?'
Jam kuŝu l' espero en tomba mallumo:
ne gvidas tra valoj sunplenaj la ir',
vagadas la homo sur larma marĉhumo;

martelas senĉese la fero kaj ŝtal',
por pan', por nutraĵo ne ĉesas batal',
malforton kruele muelas la fort',
ŝvit' fluas kaj sango, ĝis venas la mort'.

Nikolaja Ĉurzĉena atdzejojums esperanto valodā.

No: *Literatura Mondo*, 1934, Nr. 8 [literārs ĵurnāls, Budapeŝta; numurs veltits latviešu kultūrai].

Pieejams arī: <http://www.esperanto.es:8080/xmlui/bitstream/handle/11013/1474/LM%201934-08c.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [sk. 23.05.2020.]

***

Kui valged luigned taevas pilvelend,
Küll nendega ma kaasa pakuks end,
Seal kaugel maal ei keegi talve tea,
Ja roosid seal nārbuma ei pea.
Miks, süda, sa asjata unistad veel,
Aeg päikesevalusad lootused tappa,
Peab surelik kōndima pimedal teel,
Kus unelmad ujuvad silmavee rappa.
Kus kirved on kajamas, ragiseb raud,
Kus leiba ja vett hüüab orjade laud,
Kus jõulisem murda võib nōrkade väed,
Kus higi ja verd aina voolamas näed.

Matsa Trāta atdzejojums igauņu valodā.

No: *Edasi*, 1967, 8. okt. [dianas laikraksts, iznāk Tartu].

Pieejams arī: <https://eduardsveidenbaumsblog.wordpress.com> [sk. 23.05.2020.]

***

Kui luigned valged pilved mööduvad
Ah saaksid vaid mu kaasa viia nad
Nii kaugale, kus talve polegi
Kus jäävalt õitseb roos – ei koolegi
Miks asjata lootust küll tulvil on rind
Kord lootuskiir mādaneb maapōues tūlka
Ei päikesemaa oota, surelik, sind
Pead elama pisaraist vettinud mūlka
Kus ahelakolin ja kirveste kulg
Ei vaibu – ja nāljuste orjade ulg,
Kus toores jõud üle käib nōrgema tōest,
Verd, higi kus voolab kōik päevad kui jõest.

Contras atdzejojums igauņu valodā.

No: Veidenbaums, E. *Mind ārge lugege* [“Mani nelasiet”]. Sast. Contra. Pärnu, Jumalikud Ilmutused, 2014.

Pieejams arī: <https://eduardsveldenbaumsblog.wordpress.com> [sk. 24.05.2020.]

LYG GULBĒS

Balti, lyg gulbēs, debesēliai plaukia,
Mane vilioja, plaukti sykiu traukia
Tenai, toli, ziemos kur nepažīsta,
Kur rožēs žydi, amžiu nenuvysta.
Širdie, kam bergždziai dar tu laimēs besieki?
Viltis ī kapyno mesk tamsujī urvā:
Numiršti – saulētā pasaulī palieki,
O gyvas turi tiktai ašaru purvā.
Balti, lyg gulbēs, debesēliai plaukia,
Mane vilioja, plaukti sykiu traukia
Tenai, toli, ziemos kur nepažīsta,
Kur rožēs žydi, amžiu nenuvysta.

Justa Paļeckā atdzejojums, precīzāk – parafrāze – lietuviešu valodā. Trešā strofa nav atdejojota, tās vietā atkārtota pirmā strofa.

No: *Naujas Žodis* [žurnāls, Kauņa un Rīga]. 1925, Nr. 515, jūn.; t. p. arī: Paleckis, J. *Dienų nelaisvėj* [“Dienas gūstā”]: Eilėraščiai ir vertimai [Dzejoļi un tulkojumi]. Kaunas, 1932, 48. lpp. [Kā oriģināla autors kļūdaini norādīts Kārlis Skalbe.]

KAIP GULBĒS

Kaip gulbēs debesys baltučiai plaukia,
Mane vilioja, plaukti sykiu traukia
Tenai toli, ziemos kur nepažīsta,
Kur žydi rožēs, amžiais nenuvysta.
Širdie, kam bergždziai dar tu laimēs besieki?
Viltis ī kapyno mesk tamsujī urvā:
Numirēs – saulētā pasaulī palieka,
O gyvas turi tiktai ašaru purvā,
Kur geležys, kirviai nerimdami žvanga,
Išalkę vergai duonos trupinius renka,
Stipriujų paminti kur lūžta silpnieji,
Kasdien kur jie ašaras, prakaitā lieja.

Justa Paļeckā atdzejojums lietuviešu valodā.

No: *Pergalė*, 1960, Nr. 8 [literārs žurnāls, Viļņa].

***

Jakby łabędzi białość obłok rwie,
Niechże ten obłok biały weźmie mnie,
Niechże mnie niesie w dal, w ów kraj bez zim,
Gdzie róże niezwarzone wiatrem złym.
Próżno się serce, spalasz w ogniu żądz,
Nadziejom twoim tylko grobu ciemnia,
Śmiertelnik, będziesz wiecznie żył bez słońc,
W bagnisku, które mokry płacz zapełnia.
Tu siekier brzęk, żelazny dzwoni cep,
Tu niewolniczy ciągły krzyk o chleb,
Tu siła łamie głos dławionych ust,
Potu i krwi codzienny szemrze plusk.

Staņislava Čerņika atdzejojums poļu valodā.

No grām.: *Antologia poezji łotewskiej* [“Latviešu dzejas antoloģija”]. Sast. L. Bērziņš, S. Kolbuševska komentāri. Ostrzeszow: B-ka okolicy poetow, 1938.
Pieejams arī: <https://eduardsveidenbaumsblog.wordpress.com> [sk. 24.05.2020.]

***

Mint hattyúk úsznak fehér fellegek,
Velük szállnék én is a táj felett
Oda messze, hol a tél ismeretlen,
És rózsák nyílnak, s nem hervad el egy sem –
Ó, szívem, az üdvöd hiába ne lesd,
Vesd sír fenekére az álmokat végre:
Halandót a fény hona bé nem ereszt,
Sivár ingoványon kell éltét leélje,
Hol lánc csörög szüntelen, s fejsze kopog,
S létért, falatért rínak a rabok,
Hol a gyöngye ledől, az erős ha ítélt,
És ömlik örökkön a vér s veríték.

Gābora Garai atdzejojums ungāru valodā.

No grām.: *A lett irodalom kistükre* [“Maza latviešu literatūras izlase”]. Sast. I. Bērsons. Budapest, 1977.
Pieejams arī: <https://eduardsveidenbaumsblog.wordpress.com> [sk. 24.05.2020.]

***

So weiß wie Schwäne seh' ich Wolken ziehn –
mit ihnen möcht' ich in die Ferne fliehn,
dorthin, wo niemals Winterwinde wehn,
wo Rosen ewig blühen und nie vergehn ...
Was gierst du umsonst nach Glückseligkeit, Herz?

Wirf endlich dein Hoffen ins Grab, in das dumpfe:
im Tale der Sterblichen waltet der Schmerz,
kein Sonnenstrahl küßt sie im trän'feuchten Sumpfe,
wo Äxte und Ketten ohn' Unterlaß kreischen,
wo Sklaven nach Brot, nach dem täglichen, heischen,
der Schwache vom Stärkren zertreten erlischt,
und Schweiß sich mit Blut alle Tage vermischt.

Matiasa Knolla atdzejojums vācu valodā.
Iepriekš nepublicēts.

***

Как белые лебеди, тянется тучек семья.
Хотел бы я с ними в те милые сердцу края,
Где люди не знают суровой зимы и мороза,
Где вечно цветут благовонные юные розы...
О сердце! Навеки надежды свои схорони.
Не надо о счастье несбыточном праздных мечтаний.
Тебе отмежеваны в жизни болота одни, –
Страна нескончаемых слез и безумных страданий,
Где тюрьмы и пытки и виселиц черных столбы.
Где просят напрасно пощады и хлеба рабы,
Где сильные слабых терзают и топчут без счета,
Где льются безбрежные реки и крови, и пота...

Isaakija Mordvinova atdzejojums krievu valodā.
No: Север, 1908, № 50 [literārs žurnāls, Sanktpēterburga].

***

Как белый лебедь, облако плывет,
Уплыть и мне б за облаком вперед,
В далекий край, где зимы не гнетут,
Где вечно розы алые цветут.

Зачем, сердце, рвешься ты в край вечных роз?
Нет, смертный попасть, в этот край не сумеет, –
И жить ему в лишкой трясине слез,¹²
В краю, где надежды в могиле истлеют,
Где скрежет немолчный и звон кандалов,
Где слышатся стоны голодных рабов,

---

¹² Pēc 1953. gada šīs divas rindas: Нет, смертных там солнца лучи не согреют / – И жить им в трясине печали и слез.

Где слабого сильный жестоко гнетет,
Где потом и кровью исходит народ.

Grigorija Gorska atdzejojums krievu valodā.

No grām.: Вейденбаум, Э. *Избранное* ["Izlase"]. A. Upīša priekšv., G. Gorska tulk., J. Abizova red. Рига: Латгосиздат, 1953.

Pieejams arī: <https://eduardsveidenbaumsblog.wordpress.com> [sk. 24.05.2020.]

***

За лебединой стаей облаков
И я пустится в дальний край готов,
Где так тепло, где вовсе нет зимы,
Где розы круглый год срывали б мы.
О, сердце, расстанься с мечтами навек!
Напрасно ты носишься с ними доньше:
Не в райских долинах живет человек,
Пред ним безысходного горя трясины,
Где лязг топора, где оковы стучат,
Где толпы рабов лишь о хлебе кричат,
Где правда пред силой сгибаться должна,
Где потом и кровью земля вспоена.

Vladimira Bugajevska atdzejojums krievu valodā.

No grām.: *Антология латышской поэзии* ["Latviešu dzejas antoloģija"]. Sast. J. Sudrabkalns, A. Grigulis, M. Ķempe. Рига: Латгосиздат, 1955.

***

За лебединой стаей облаков
Туда умчаться я мечтой готов,
Где не бушуют зимы снежные,
Где вечно свежи розы нежные...
О счастье несбыточном, сердце, забудь
И брось наконец все надежды в могилу:
Заказан в края эти смертному путь,
Он жить обречён среди топи постылой,
Где люди в труде наживают горбы,
Где хлеба голодные просят рабы,
Где слабого сильный топчет, гнетёт,
Где льются обильно и слезы и пот.

Igora Grigorjeva atdzejojums krievu valodā.

No grām.: *Антология латышской поэзии в двух томах* ["Latviešu dzejas antoloģija divos sējumos"]. 1. sēj. Москва; Ленинград: Художественная литература, 1959.

***

Как лебеди, скользя в голубизне,
Проходят облака, уйти б и мне
За ними вдаль, туда, где стужи нет,
Где вечен роз благоуханный цвет.

Зачем же ты счастья, душа моя, ждешь?
В могиле сырой схорони свои грезы,
Ты, смертная, светлых долин не найдешь,
Их нет на земле, твой удел там, где слезы,
Где скрежет железа и стук топоров,
Где стоны от голода мрущих рабов,—
В трясине из слез тебе жить довелось,
Пропитанной потом и кровью насквозь.

Leonīda Čerevičņika atdzejojums krievu valodā.

No grām.: Вейденбаум, Э. *Стихотворения* ["Dzejas"]. J. Rokpeļņa priekšv. Rīga: Лиесма, 1980.

Pieejams arī: <https://eduardsveldenbaumblog.wordpress.com> [sk. 24.05.2020.]

***

Как лебеди, несутся облака,
И мне бы с ними унести туда,
Где вечно розы дивные цветут
И где морозы лютые не жгут.
Я, видно, напрасно за счастьем стремлюсь,
Еще час надежды на счастье не пробил,
И вдаль с облаками я не унесусь,
Мне жить там, где слез непролазные топи,
Где скрежет железный да звон топоров,
Где голод людей превращает в рабов,
Где сильные слабых привыкли топтать
И где наш удел кровь и пот проливать.

Fēliksa Kaca tulkojums krievu valodā.

No: *Будни* [Latvijas krievu laikraksts], 1998, 15/21 янв, с. 16.

***

Мов білі лебеді, пливуть хмарок гурти.
Як слідом я б хотів за ними поплисти.
у мрійну далину, де не бува зими,
Де, мов троянди ті, змогли б цвісти і ми.

Ні, серце, рвешся ти, повір мені, дарма,
Жени надії геть! Не збутись їм довіку
В країні, де в людей ніяких прав нема,
Де стільки сліз навкруг, що розлилися ріки,

Де в праці зрання й допізна раби
За хліба крихту гнуть свої горби,
Де кожний на собі відчутти може світ
Де тільки ллється кров,
Де тільки ллється піт.

Kosta Overčenko atdzejojums ukraiņu valodā.

No grām.: *Латвія поетична: Поети Латвії в українському перекладі Костя Оверченка* [“Poētiskā Latvija: Latvijas dzejniekus ukrainiski tulkojis Kosta Overčenko”]. K. Skujenieka priekšv. Rīga: DIAC, 2007.

Eduarda Veidenbauma dzejoļu atdzejojumi citās valodās

Turpmāk kvadrātiekvās norādīti Veidenbauma dzejoļu nosaukumi, savukārt pēdiņās – dzejoļu kopu un krājumu nosaukumu tulkojumi. Ja atdzejojumu skaits ir lielāks nekā astoņi dzejoļi, tad to nosaukumi vairs nav norādīti, visu korpusu aizstājot ar norādi [Dzejoļu kopa]. Vākums veidots latviešu lasītājam, oriģinālā atstājot tikai pašu nepieciešamāko informāciju, arī tai pēc iespējas pievienojot tulkojumu.

Angļu valodā

Krājumos:

Veidenbaums, E. Mist-waves and darkness... [Tumsa un migla pasauli sedz...].

Grām.: *The Tricolour Sun. Latvian Lyrics in English Version*. [“Trejkrāsainā saule. Latviešu lirika angļiskā versijā”]. Sast., atdzej. V. K. Metjūss. Cambridge: Heffer, 1936, 25. lpp.

Veidenbaums, E. Mist-waves and darkness... [Tumsa un migla pasauli sedz...].

Grām.: *A Century of Latvian Poetry. An Anthology* [“Latviešu dzejas gadsimts. Antoloģija”]. Sast., atdzej. V. K. Metjūss. London: John Calder, 1957, 33. lpp.

Baltkrievu valodā:

Periodika:

Вейдэнбаумы, Э. А прауды на свеце нямя! Гэта ж смех... [Virš zemes nav taisnības...]; Пасаду хочашь мець з выгодных... [Ja gribi tikt pie labas vietas...]; Былыя грахі шкадавання не варты... [Par velti ir nožēlot agrākos grēkus...] / atdzej. A. Ваціла. *Літаратура і мастацтва* [baltkrievu iknedēļas kultūras laikraksts], 1967, 3 кастр. (okt.), № 78.

Esperanto

Periodika:

- Veidenbaums, E. Nub' cigne blanka... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. N. Ķurzēns. *Literatura Mondo*, 1934, Nr. 8 [literārs žurnāls, Budapešta]. Pieejams arī: <http://www.esperanto.es:8080/xmlui/bitstream/handle/11013/1474/LM%201934-08c.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [sk. 23.05.2020.]
- Veidenbaums, E. Nub' cigne blanka... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. N. Ķurzēns. *Zvaigzne*, 1958, Nr. 10, 32. lpp.

Franču valodā

Krājums:

- Veidenbaums, E. Les générations disparaissent du monde comme des rêves... [Kā sapņi no pasaules dzimumi zūd...] / atdzej. E. Stērste. Grām: *Poèmes lettons* ["Latviešu dzeja"]. P. Azāra priekšvārds, E. Virzas ievads. Rīga: Edité par la Section de la presse au ministère des affaires étrangères de Lettonie 1931, 24. lpp.

Igauņu valodā

Periodika:

- Veidenbaums, E. Kāin kuulamas kui lõppend päevatöö... [Kur klusā naktī lakstīgalas dzied...], Kui valged luiged taevas pilvelend... [Kā gulbji balti padebeši iet...], Sa mäleta piinatud vendi... [Tu atmini cietējus brāļus...] / atdzej. M. Trāts, L. Kamara. *Edasi* [Tartu], 1967, 8. okt.
- Veidenbaums, E. Ārka, ārka kord vabana, vaim... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars...] / atdzej. M. Trāts un L. Kamara. *Edasi* [Tartu], 1967, 15. okt., Nr. 244.
- Veidenbaums, E. Kui tahad saada hästi läbi... [Ja gribi tikt pie labas vietas...] / atdzej. A. Kāleps. *Sirp ja Vasar* [Tallinas nedēļas avīze], 1967, Nr. 40.

Krājums:

- Veidenbaums, E. *Mind ärge lugege* ["Mani nelasiet"]. Atdzej. Contra. Pärnu: Jumalikud Ilmutused, 2014.

Interneta resurss:

<https://eduardsveidenbaumsblog.wordpress.com> [sk. 24.05.2020.]

Krievu valodā:

Periodika:

- Вейденбаумъ, Э. И дождь над грязью улиц, и ветра вой гудит... ["Pa ielām dubļainām list lietus..."] / atdzej. S. Šervinskis; Изъ мира, словно сонъ, уходятъ покольнiя... [No pasaules kā sapnis, aiziet paaudzes... – dzej. "Kā sapņi no pasaules dzimumi zūd..."] / atdzej. J. Sireiščikova; Всѣ мутно от лунного света... [Viss miglains mēness gaismā... – dzej. "Pie debesīm

- mēness spīd bālais...”]; ar virsrakstu Поэту [Dzejniekam] – dzejolis “Kam velti dārgo laiku tērē...” (К какому ты стремишься благу... [Pēc kāda labuma tu dzenies...]), Где журчит в тени у ската... [Kur ēnā burbuļo pie nogāzes...] – dzej. “Upes malu liepas ēno...” / atdzej. E. Virza. *Рижский курьер*, 1924, 24 фев. Pieejams arī: <https://rigastar.jimdo.com> [sk. 24.05.2020.]
- Вейденбаумь, Э. Весна. Весною повеяло в поле... [Pār laukiem jau ziedonis dvašo...] / atdzej. V. Tretjakovs. *Сегодня*, 1930, № 301, 31 окт.
- Вейденбаумь, Э. Уже друзья иные в хладном сне... [Jau vēsajās smiltīs dārgajie draugi dus...] / atdzej. V. Tretjakovs. *Газета для всех*, 1938, № 47, 20 ноября.
- Вейденбаумь, Э. В мае. Украсилось поле цвѣтами... [Jau ziediem rotātas pļavas...] / atdzej. A. Formakovs. *Сегодня*, 1939, № 142, 23 мая.
- Вейденбаум, Э. И дождь над грязью улиц... [“Pa ielām dubļainām list lietus...”] / atdzej. S. Šervinskis; Нет правды на земле... [Virš zemes nav taisnības...] / atdzej. J. Sireiščikova; Проснись, проснись, свободный дух... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars!] / atdzej. J. Sireiščikova. Я помню счастливые годы... [Es atminos rožainos laikus...] / atdzej. J. Sireiščikova. *Советская Латвия*, 1945, 15 окт.
- Вейденбаум, Э. Как белый лебедь, облако плывет... [Kā gulbji balti padebeši iet...]; Встань, воспрянь же, свободный дух... [Mosties, mosties reiz svabadais gars...] / atdzej. G. Gorskis. *Советская Латвия*, 1957, 24 мая.
- Вейденбаум, Э. Дух свободы, воспрянь, проснись наконец... [Mosties, mosties reiz svabadais gars...]; За лебединой стаей облаков... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. I. Grigorjevs. *Советская Латвия*, 1967, 1 окт.
- Вейденбаум, Э. За лебединой стаей облаков... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. V. Bugajevskis. *Ригас Балсс*, 1967, 3 окт, № 232.
- Вейденбаум, Э. За лебединой стаей облаков... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. V. Bugajevskis. *Советская молодежь*, 1967, 3 окт.
- Вейденбаум, Э. О народ мой солнечный латышский... [“Tauta, tauta, gaišā latvju tauta...”] / atdzej. D. Brodskis, V. Šefners, G. Gorskis, V. Bugajevskis. *Советская молодежь*, 1967, 3 окт.
- Вейденбаум, Э. Дух свободы, воспрянь... [“Mosties, mosties reiz, svabadais gars...”] / atdzej. B. Aleksejevs.¹³ *Даугава*, 1977, № 5, 79. lpp.
- Вейденбаум, Э. Стихи [“Dzejas”] / atdzej. L. Čerevičņiks. *Даугава*, 1978, № 11, 88.–93. lpp.
- Вейденбаум, Э. Стихотворения [“Dzejoļi”] / atdzej. L. Čerevičņiks. *Даугава*, 1979, № 11, 78.–83. lpp.
- Вейденбаум, Э. Стихотворения [“Dzejoļi”] / atdzej. L. Čerevičņiks. *Даугава*, 1980, № 8, 72.–76. lpp.
- Вейденбаум, Э. Если доверчив сердцем живешь... [Ja tev pasaulē jūtīga sirds...] / atdzej. L. Čerevičņiks. *Jaunās Grāmatas*, 1981, Nr. 4, 17. lpp.

¹³ Atdzejotāja vārda iniciālis, iespējams, ir kļūdainš. Tas varētu būt Vladimirs Aleksejevs, tāpat vajadzētu būt V. Aleksejevs, nevis B. Aleksejevs (sk.: https://www.russkije.lv/ru/pub/read/ezit-daugava/daugava_avtoril.html)

- Вейденбаум, Э. Ты властвовать мог бы здесь с сильными мира сего... [Ar šās zemes vareniem kopā tu varēji būt...], Я помню прекрасную пору... [Es atminos rožainos laikus...] / atdzej. L. Čerevičņiks [atdzejotājs tekstā nav norādīts]. *Заря коммунизма*, 1987, № 110, 12 сен.
- Вейденбаум, Э. Дух свободы, проснись, восстань... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars!] / atdzej. L. Čerevičņiks. *Даугава*, 1987, № 11, 3. lpp.
- Вейденбаум, Э. Как лебеди, скользя в голубизне... ["Kā gulbji balti padebeši iet..."] / atdzej. L. Čerevičņiks. *Родник*, 1988, № 2, 25.–27. lpp.
- Вейденбаум, Э. Цвет зелени... [Reiz zaļoja jaunība...] / atdzej. L. Čerevičņiks [atdzejotājs tekstā nav norādīts]. *Советская молодежь*, 1989, 1 мая.
- Вейденбаум, Э. Есть множество честных людей, терпеливо... [Daudz prātīgu cilvēku pasaulē dzīvo...] / atdzej. L. Čerevičņiks. *Родник*, 1989, № 9, 70.–71. lpp.
- Вейденбаум, Э. Весною повеяло в поле... [Pār laukiem jau ziedonis dvašo...] / atdzej. V. Tretjakovs. *Даугава*, 1992, № 1, 88. lpp.
- Вейденбаум, Э. Стихотворения ["Dzejoļi"] / atdzej. L. Čerevičņiks. *Даугава*, 1994, № 5 (septembris/oktobris), 75.–80. lpp.
- Вейденбаум, Э. Словно голый среди крапивы... [Kuļos es kā pliks pa nātrām...] / atdzej. G. Gorskis [atdzejotājs tekstā nav uzrādīts]; Богатство свое ты усердно копил... [Ikkatris tev godu dod, centīgais vīrs...] / atdzej. G. Gorskis, Коль жаждешь должности завидной... [Ja gribi tikt pie labas vietas...] / atdzej. G. Gorskis [atdzejotājs tekstā nav norādīts]. *Лана*, 1994, № 20, июл., 2. lpp.
- Вейденбаум, Э. Ты вспомни о страждущих братьях... [Tu atmini cietējus brāļus...] / atdzej. F. Kacs. *Будни*, 1997, 18/24 дек., 8. lpp.
- Вейденбаум, Э. Новый год уже пришел, но жизнь людская... [Jauns gads jau atnācis...]; Как лебеди, несутся облака... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. F. Kacs. *Будни*, 1998, 15/21 янв., 16. lpp.
- Вейденбаум, Э. В жизни чти одну монету... [Ej un dzenies tik pēc naudas...] / atdzej. G. Gorskis [atdzejotājs tekstā nav norādīts]. *Утренний экспресс*, 1999, 16 апр.

Krājumi:

- Вейденбаум, Э. Избранное ["Izlase"] / atdzej. G. Gorskis, J. Abizova red., A. Upiša ievads. Рига: Латгосиздат, 1953.
- Вейденбаум, Э. Стихотворения ["Dzejoļi"] / atdzej. G. Gorskis, J. Sudrabkalna ievads. Москва: Государственное издательство художественной литературы, 1961.
- Вейденбаум, Э. Стихотворения ["Dzejoļi"] / atdzej. L. Čerevičņiks. Рига: Лиесма, 1980.

Antoloģijas:

- Вейденбаум, Э. Когда я молодь быть... [Reiz zaļoja jaunība, cerības plauka...] / atdzej. J. Sireiščikova; Изъ мира, словно сонъ, уходятъ покольнїя... [Kā sarpi no pasaules dzimumi zūd ...] / atdzej. J. Sireiščikova; Нтъгъ правды на земль... [Vīrs zemes nav taisnības...] / atdzej. J. Sireiščikova;

- И дождь надъ грязью улицъ... [Pa ielām dubļainām list lietus...] / atdzej. S. Šervinskis; Я помню счастливые годы... [Es atminos rožainos laikus...] / atdzej. J. Sireiščikova; Проснись, проснись, свободный духъ... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars!] / atdzej. J. Sireiščikova. Grām.: Сборник латышской литературы [“Latviešu literatūras krājums”]. Red. V. Brjusovs, M. Gorkijs. Петроград: Парус, 1916, 124.–126. lpp.
- Вейденбаум, Э. Весною повеяло в поле... [Pār laukiem jau ziedonis dvašo...]; Уже друзья иные в хладном сне... [Jau vēsajās smiltīs dārgajie draugi dus...]; На улицах дождливо, там грязь и ветра вой [Pa ielām dubļainām list lietus...] / atdzej. V. Tretjakovs. Grām.: Латышские поэты [“Latviešu dzejnieki”]. Рига: Вальтер и Рапа, 1931, 9.–11. lpp.
- Вейденбаум, Э. Стихи [“Dzeja”] / atdzej. G. Gorskis. *Советская Латвия*: литературно-художественный альманах Союза Советских писателей Латвии. [Рига]: 1952. 3. sēj. 176.–185. lpp.
- Вейденбаум, Э. [Dzejoļu kopa] / atdzej. V. Bugajevskis, G. Gorskis, V. Ņevskis, D. Brodskis, V. Šefners. Grām.: Антология латышской поэзии [“Latviešu dzejas antoloģija”]. Sast. J. Sudrabkalns, A. Grigulis, M. Ķempe. Рига: Латгосиздат, 1955, 109.–118. lpp.
- Вейденбаум, Э. [Dzejoļu kopa] / atdzej. B. Aleksejevs,¹⁴ I. Grigorjevs, V. Šefners, V. Ņevskis, V. Tretjakovs. Grām.: Антология латышской поэзии в двух томах [“Latviešu dzejas antoloģija divos sējumos”]. Sast. A. Vējāns, V. Rūja. 1. sēj. Москва; Ленинград: Художественная литература, 1959. 109.–117. lpp.
- Вейденбаум, Э. Божья милость [Dievs ir laipnīgs: mācītājus]. Grām.: Маршак С. Собрание сочинений в 8 томах [“Kopoti raksti 8 sējumos”]. 4. sēj. Переводы: Из народной поэзии. Эпиграммы. Из зарубежных поэтов. Из поэтов народов СССР [“Tulkojumi. Tautas dzejas. Epigrammas. Ārvalstu dzejnieki. PSRS tautu dzejnieki”]. Москва: Художественная литература, 1969. 543. lpp.
- Вейденбаум, Э. О, как меня всегда края влекут... [Kur klusā naktī lakstīgalas dzied...]; Мне надоели розы, надоело... [Pa rožu ziediem mājās rotājoties...] / atdzej. G. Gorskis. Grām.: *Песнь любви. Любовная лирика народов СССР* [“Mīlas dziesma. PSRS tautu mīlas lirika”]. 2. sēj. Sast. S. Magidsone, red. Ķ. Ozerovs. Москва: Молодая гвардия, 1972, 677. lpp.
- Вейденбаум, Э. Нет правды на свете! Богач – выше всех... [Virs zemes nav taisnības] / atdzej. V. Ņevskis; За лебединой стаей облаков... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. I. Grigorjevs; Дух свободы, воспрянь, проснись наконец... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars!] / atdzej. B. Aleksejevs. Grām.: *Латышская литература. Книга для чтения в V–VIII классах с русским языком обучения* [“Latviešu literatūra. Lasāmgrāmata 5.–8. klasei skolās ar krievu mācību valodu”]. Sast. B. Infantjevs. Рига: Звайгзне, 1973, 145.–146. lpp.

¹⁴ Sk. 13. zemsvitras norādi.

- Вейденбаум, Э. [Dzejoļu kopa] / atdzej. G. Gorskis. Grām.: *Поэты Латвии* [“Latvijas dzejnieki”]. Sast. I. Ziedonis, red., V. Roždestvenskis, V. Valeiņa ievads. Ленинград: Советский писатель. Ленинградское отделение, 1974, 95.–104. lpp.
- Вейденбаум, Э. О, как меня всегда края влекут... [Kur klusā naktī lakstīgalas dzied...]; Встань, воспрянь же, свободный дух!... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars!...]; Словно голый средь крапивы... [Kuļos es kā pliks pa nātrām...]; Друг, на всей земле свободы... [Draugs, uz visas zemeslodes...]; То я знаю, то смогу я... [To es zinu, to es māku...]; Богатство свое ты усердно копил... [Ikkatrs tev godu dod, centīgais vīrs...]; Кто по лугам среди цветов гуляет... [Kas, staigājot pa košām puķu lejām...]; Люди несчастные... [Vienkārši ļautiņi...] / atdzej. G. Gorskis. Grām.: *Поэзия народов СССР XIX – начала XX века* [“PSRS tautu dzeja 19. gadsimtā un 20. gadsimta sākumā”]. Sast. Ļ. Arutjunovs. Москва: Художественная литература, 1977, 182.–185. lpp.
- Вейденбаум, Э. По нивам латышским и долам... [Pa Latvijas kalniem un lejām...]; Мир звонкою песней взволнован... [Jau ziediem rotātas pļavas...]; Нет правды на свете, царит лишь кулак... [Virs zemes nav taisnības, dūrei tik spēks...]; О народ, народ латышский светлый... [Tauta, tauta, gaišā latvju tauta...] / atdzej. G. Gorskis. Grām.: *Родные нивы: Поэзия XIX – начала XX века* [“Dzimtās drūvas: 19. un 20. gadsimta sākuma dzeja”]. Sast. N. Ваңдиковс. Москва: Художественная литература, 1984, 353.–354. lpp.
- Вейденбаум, Э. [Dzejoļu kopa] / atdzej. G. Gorskis. Grām.: *В вечном созвучии: Сборник стихов русских и латышских поэтов* [“Mūžīgā saskaņā: latviešu un krievu liriķu dzejoļu krājums”]. Sast. L. Osipova. Москва: Современник, 1985, 42.–44. lpp.
- Вейденбаум, Э. [Dzejoļu kopa]. Grām.: *Пути огня: из латышской классической поэзии* [“Uguns ceļi: No latviešu dzejas klasikas”]. Sast., tulk. un komentāru autors L. Čerevičņiks. Рига: Лиесма, 1986, 9.–49. lpp.
- Вейденбаум, Э. Встань, воспрянь же, свободный дух... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars...] / atdzej. G. Gorskis; Как белый лебедь, облако плывет... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. G. Gorskis; Средь розовых кустов, над мирным кровом... [Pa rožu ziediem mājās rotājoties] / atdzej. V. Šefners; Не стоят былые грехи сожаленья... [Par velti ir nožēlot agrākos grēkus...] / atdzej. V. Šefners; Нет правды на свете! Богач выше всех... [Virs zemes nav taisnības! Dūrei tik spēks...] / atdzej. V. Ņevskis. Grām.: *Стихи поэтов народов дореволюционной России (XIX – начало XX в.)* [“Krievijas pirmsrevolūcijas tautu dzejnieku lirika (19. gs. – 20. gs. sākums)”]. Sast. un komentāru autore N. Kuprijanova, V. Aleksandrova priekšvārds. Москва: Детская литература, 1987, 451.–453. lpp.
- Вейденбаум Э. [Dzejoļu kopa]. Tulk. L. Čerevičņiks. Grām.: *На вешних ветрах: Латышская классическая поэзия* [“Pavasara vējos: latviešu dzejas klasika”]. Sast., tulk. un ievada autors I. Auziņš. Москва: Художественная литература, 1988, 35.–53. lpp.

Lietuviešu valodā

Periodika, krājumi:

- Veidenbaumas, E. Lyg gulbēs... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. J. Paļeckis. *Naujas Žodis* [žurnāls], Kauņa un Rīga, 1925, Nr. 5, 15. jūn.
- Veidenbaumas, E. Lyg gulbēs... [Kā gulbji balti padebeši iet...]. Grām.: Paleckis, J. *Dienų nelaisvėj* ["Dienas gūstā"]. *Eilėraščiai ir vertimai* [Dzejoļi un tulkojumi]. 2. izd. Kaunas, 1932. 48. lpp.
- Veidenbaumas, E. Kaip gulbės... [Kā gulbji balti padebeši iet...]; Atminki [Tu atmini cietējus brāļus...]; Nēr žemėj teisybės... [Virs zemes nav taisnības, dūrei tik spēks...]; Žmonių padorių daug pasauly gyvena... [Daudz godīgu cilvēku pasaulē dzīvo...]; Lyg po dilgėles kuliuosi... [Kuļos es kā pliks pa nātrām...]; Sunkių laikų neboja... [Par spīti grūtiem laikiem...]; Kur skamba naktimis lakštingaļ daina... [Kur klusā naktī lakstīgalas dzied...]; Kelkis pabudusi laisvės dvasia... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars...] / atdzej. J. Paļeckis. *Pergalė*, 1960, Nr. 8, 115.–117. lpp.
- Veidenbaumas, E. Kaip gulbės... [Kā gulbji balti padebeši iet...]; Kelkis pabudusi laisvės dvasia... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars...]; Nēr žemėj teisybės... [Virs zemes nav taisnības, dūrei tik spēks...]; Kur skamba naktimis lakštingaļ daina... [Kur klusā naktī lakstīgalas dzied...]; Atminki [Tu atmini cietējus brāļus...] / atdzej. J. Paļeckis. Grām.: Paleckis, J. *Gyvenimo vardu* ["Dzīves vārdā"]. Vilnius: GVLL, 1961. 91.–96. lpp.
- Veidenbaumas, E. Kelkis, pabuski, laisvės dvasia... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars...], tulk. J. Paļeckis; Kam veltui gaišti brangų laiką? [Kam velti dārgo laiku tērē...], Tarp rožių krūmų, po skliautu taikiuoju... [Pa rožu ziediem mājās rotājoties...] / atdzej. E. Matuzēvičs. *Literatūra ir menas*, 1967, 30. sept.
- Veidenbaumas, E. Galvą slegia mintys gilios... [Domāju es domas dziļas...] / atdzej. J. Paļeckis. Grām.: Paleckis, J. *Tūkstantis žingsnelių* ["Tūkstoš soļu"]. Vilnius: Vaga, 1970. 133.–135. lpp.
- Veidenbaumas, E. Galvą slegia mintys gilios... [Domāju es domas dziļas...] / atdzej. J. Paļeckis. Grām.: Paleckis, J. *Žurnalisto kelio atšvaitai: publicistika, eilėraščiai ir vertimai* ["Žurnālista ceļa atspulgi: publicistika, dzeja, tulkojumi"]. Sast. M. Juodaitė. Vilnius: Žuvėdra, 2017, 328.–330. lpp.

Interneta resursi:

- Veidenbaums, E. Išgerk bruoli! Eikliom kojom... [Iedzer, brāli! Vieglām kājām...] / atdzej. V. Butkus. Pieejams: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2897534940275964&set=a.109517342411085&type=3&theater> [sk. 01.09.2019.]

Poļu valodā

Krājumā:

- Veidenbaums, E. Można rozważać bez końca, po co jest życie człowieka... [Daudz varam runāt un spriest...]; Ma byc wojna, – z Niemcem czy Moskałem... [Vai karš būs ar vāciešiem, krieviem...]; Jakby łabędzi białość obłok rwie...

[Kā gulbji balti padebeši iet...]; Odrzucę wreszcie nab ok czarne smutki... [Nost reiz skumību metīšu tumšo...]; Kwiatami błyszczą tak trawy... [Jau ziediem rotātas pļavas...] / atdzej. S. Čerņiks. Grām.: *Antologia poezji łotewskiej* ["Latviešu dzejas antoloģija"]. Sast. L. Bērziņš, S. Kolbuševska komentāri. Ostrzeszow: B-ka okolicy poetow, 1938, 26.–30. lpp.

Ukraiņu valodā:

Periodika:

Вейденбаум, Е. Серед барвистих квітів никать на полях... [Pa rožu ziediem mājās rotājoties...]; Братів не забудь, що в неволі... [Tu atmini cietējus brāļus...]; Якщо серце усе відчува... [Ja tev pasaulē jūtīga sirds...]; На зло часу лихому... [Par spīti grūtiem laikiem...]; Піднятись на Олімп нам не дано в наш час... [Nākt Olimpā mums aizliedz dievu spēks...] / atdzej. K. Overčenko. *Літературна Україна*, 1967 3 жовт. (окт.), № 39.

Antoloģijā:

Вейденбаум, Е. [Dzejo]u кора / atdzej. K. Overčenko. Grām.: *Латвія поетична: Поети Латвії в українському перекладі Костя Оверченка* ["Poētiskā Latvija: Latvijas dzejniekus ukrainiski tulkojis Kosta Overčenko"]. Sast. G. Jurčonoka, K. Skujenieka priekšv. Rīga: DIAC 2007, 92.–102. lpp.

Ungāru valodā

Antoloģijā:

Veidenbaums, E. Mint hattyúk úsznak fehér fellegek... [Kā gulbji balti padebeši iet...] / atdzej. G. Garai; Mélabúsan eltűnődtem... [Domāju es domas dziļas...] / atdzej. T. Deže; Sok jóra való kéz akad e világon... [Daudz godīgu cilvēku pasaulē dzīvo...] / atdzej. T. Deže; Nincs földi igazság más, csak ököljög... [Virs zemes nav taisnības...] / atdzej. T. Deže; Ébredj, szabadságnak szelleme, kelj... [Mosties, mosties reiz, svabadais gars...] / atdzej. T. Deže. Grām.: *A lett irodalom kistükre* ["Maza latviešu literatūras izlase"]. Sast. I. Bērsons. Budapest, 1977, 137.–141. lpp. Pieejams arī: <https://eduardusveidenbaumsblog.wordpress.com> [sk. 24.05.2020.]

Vācu valodā

Antoloģija:

Veidenbaums, E. Wo traulich nachts die Nachtigallen flöten... [Kur klusā naktī lakstīgalas dzied...], Gedenke der darbenden Brüder... [Tu atmini cietējus brāļus...], Mühsam sich durchs Leben ringen... [Kuļos es kā pliks pa nātrām...], Nach Ehre, nach Macht, nach Vermögen... [Pēc goda, pēc varas, pēc mantas...]. Grām.: *Wunder und Wunden. Lyrik aus Lettland. Zweisprachige Anthologie*. ["Brīnumi un ievainojumi. Dzeja no Latvijas. Bilingvāla antoloģija"]. Atzej. M. Knolls. Köln: Mare Balticum, 1993.

Nošu izdevums:

Veidenbaum, E. Seht, wie die Kerzen leuchtend brennen... [Raug, svētku eglīte tik koši, tik mīlīgi, tik gaiši spīd...] / atdzej. K. Fr. Kohs. Grām.: Sanders, V. *Ziemassvētku dziesma* [notis] = *Weihnachtslied* / Wiswald Sanders; Ed. Veidenbaum, [vārdi]. [B. v.]

Appendix

Veidenbaums's poetry rendered in translations. Selection

Māra Grudule, Marians Rīzijs

According to the available sources, poems by Eduards Veidenbaums have been translated by 34 translators in twelve languages: English, Byelorussian, Czech, Esperanto, French, Estonian, Russian, Lithuanian, Polish, Ukrainian, Hungarian and German.

Primarily, Eduards Veidenbaums's poetry has been translated into Russian. The first translation entitled *В болотах* (In the Marshes) of his well-known poem *Kā gulbji balti padebeši iet* (White clouds are passing like swans) was made as early as 1907 and published a year later in St. Petersburg, in the Russian weekly periodical "Север".¹⁵ The translator Isaaky Mordvinov (*Исаакий Мордвинов*) was a Russian language teacher and one of the organizers of the 1905 strikes in Valka, a town situated in the northern part of Latvia, near the Estonian border.

The popularity of Veidenbaums's poems in Russian was determined by close ties between Latvian modernists and the most outstanding representatives of Russian Symbolism at the beginning of the 20th century. Mutual interest and cooperation was confirmed by the anthology of Latvian poetry *Сборник латышской литературы* (Anthology of Latvian Literature, 1916).¹⁶ In this anthology, Veidenbaums's poetry following the interlinear translation in Russian was compiled by Yelena Sireiscikova (*Елена Сырейщикова*) and Sergey Shervinsky (*Сергей Шервинский*). The entire collection was edited by a well-known Russian writer symbolist Valery Bryusov (*Валерий Брюсов*). The translations of Sireiscikova and Shervinsky were also published later in Russian periodicals of the interwar period in Latvia and immediately after World War II. In the first half of the 1920s, Veidenbaums's poetry was translated into Russian by the outstanding Latvian poet Edvarts Virza. In the 1930s, three poems were translated by the journalist and poet Viktor Tretyakov (*Виктор Третьяков*), one of the former members of the Russian modernist group *Цех поэтов* (Poets' Factory) as well as the translator of the English poet William Wordsworth's works. Due to the Russian Revolution and the ensuing Civil War, Tretyakov

---

¹⁵ 1908, № 50, с. 758.

¹⁶ Сборник латышской литературы. Петроград: Парус, 1916, с. 124–126.

emigrated to Latvia in 1921 after graduating from the Russian Academy of Arts. Tretjakov's translations of Veidenbaums's poetry were published both in local Russian periodicals and in the anthology of Latvian poetry in Russian, compiled and translated by himself.¹⁷

During the interwar period, the first translations of Veidenbaums's poetry in English,¹⁸ French,¹⁹ German,²⁰ Polish,²¹ as well as Lithuanian²² and Esperanto²³ were published. Nature and existential motifs dominated in these translations.

After World War II, the inclusion of Veidenbaums in the canon of Soviet-accepted poets was crucial. Already in 1953, a selection of his poetry translated by Grigory Gorsky (*Григорий Горский*) was published in Riga.²⁴ Gorsky was a member of the Bolshevik Party and a war correspondent. He had been living and working in Latvia since 1945 as a journalist of the Soviet information agency TASS. Gorsky was also a poet. He continued his work, and in 1961 a complete Russian edition of Veidenbaums's poems was published in Moscow.²⁵ In a period when Latvian literature was translated in a great hurry due to the ideological pressure and therefore frequent careless attitude, Gorsky's translations were praised as one of the best.

In 1980, another compilation of poetry by Veidenbaums in a separate edition in the translation of Leonid Cherevichnik (*Леонид Черевичник*) was published.²⁶ Born in Ukraine and living in Riga since 1964, Cherevichnik was a long-time head of the poetry section of the Latvian-Russian literary magazine "Даугава" (1979–1996). Cherevichnik's translations were acknowledged in Latvia as professional. They were also praised by Rolfs Ekmanis in the Latvian exile press – in the journal of the World Federation of Free Latvians (PBLA).²⁷ This recognition during the Soviet era cannot be underestimated.

Translations into other languages were sporadic. In the centenary of Eduards Veidenbaums, in 1967 his poems were first translated in Belarusian²⁸ and Ukrainian²⁹. Ten years later some of Veidenbaums's poems were also included in

---

¹⁷ *Латышские поэты*. Рига: Вальтер и Рапа, 1931, с. 9–11.

¹⁸ [Transl. V. K. Matthews]. *The Tricolour Sun. Latvian Lyrics in English Version*. Cambridge: Heffer, 1936, p. 25.

¹⁹ [Trans. E. Stërste]. *Poèmes lettons*. Riga: Edité par la Section de la presse au ministère des affaires étrangères de Lettonie 1931, p. 24.

²⁰ [Trans. Koch]. Sanders, W.; Veidenbaums, E. *Weihnachtslied* = Sanders, V.; Veidenbaums, Ed. *Ziemassvētku dziesma*. [before Ww II].

²¹ [Transl. S. Czernik]. *Antologia poezji łotewskiej*. Ostrzeszów: B-ka okolicy poetów, 1938, st. 26–30.

²² [Transl. J. Paleckis]. *Naujas Žodis 1925*, No. 5.

²³ [Transl. N. Ķurzēns]. *Literatura Mondo*, 1934, No. 8.

²⁴ Вейденбаум, Э. *Избранное*. Рига: Латгосиздат, 1953.

²⁵ Вейденбаум, Э. *Стихотворения*. Москва: Государственное издательство художественной литературы, 1961.

²⁶ Вейденбаум, Э. *Стихотворения*. Рига: Лиесма, 1980.

²⁷ Ekmanis, R. Dažas iezīmes pēdējo gadu rakstniecībā. *Latvija šodien*, 1981, No 9, p. 66.

²⁸ [Transl. A. Bachila (A. Бачыла)]. *Літаратура і мастацтва*, 1967, No. 78, 3. кастр.

²⁹ [Transl. K. Overchenko (К. Оверченко)]. *Літературна Україна*, 1967, No. 39, 3 жовт.

the anthology of Latvian literature in Hungarian³⁰. In Lithuanian Veidenbaums's well-known poem *Kā gulbji balti padebeši iet* (White clouds are passing like swans) was translated before World War I by the poet Julius Janonis. Unfortunately, it has not survived to nowadays. Estonian translations have been known only since 1967.³¹ However, it is precisely in the Estonian cultural space that the interest in Veidenbaums's poetry has not disappeared. Particularly, a collection of poems *Mind ärge lugege* (Don't read me) in the translation of Estonian poet Contra (2014) should be noted.³²

Thanks to Matthias Knoll, Viktors Meļņiks and Vigmantas Butkus for their invaluable help.

---

³⁰ [Transl. G. Garai, T. Dezső]. *A lett irodalom kistükre*. Budapest: Európa könyvkiadó 1977, old.137–141.

³¹ [Transl. M. Traat, L. Kamara]. *Edasi*, 1967, No. 243.

³² Veidenbaums, E. *Mind ärge lugege*. Pärnu: Jumalikut Ilmutused, 2014.